

Recenzja pracy doktorskiej mgr Aleksandry Kuls – Koziak

Prof. dr hab. Bartosz Bryła

Dziedzina, sztuki muzyczne

Dyscyplina, instrumentalistyka

Poznań, dnia 10 czerwca 2022 r.

Dotyczy

Uchwały Składu Orzekającego Rady do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie z dnia 21 marca 2022 roku w sprawie wyznaczenia recenzenta w przewodzie doktorskim mgr Aleksandry Kuls – Koziak.

Temat pracy doktorskiej: „CIACCONA NA SKRZYPCE SOLO OD XX WIEKU DO WSPÓŁCZESNOŚCI. INSPIRACJE, AKTUALNOŚĆ BAROKOWEJ FORMY, ASPEKTY WYKONAWCZE”

Zleceniodawca opinii

Rada do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie.

Dokumentacja nadesłana w związku z przewodem doktorskim Pani Aleksandry Kuls-Koziak zawiera:

1. Sygnowane datą 12 kwietnia 2022 roku pismo Przewodniczącej Rady do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne, dr hab. Moniki Gardoń – Preinl, prof. AMKP.
2. 1 egzemplarz pracy doktorskiej składającej się z dzieła artystycznego, zarejestrowanego na nośniku elektronicznym i opisu dzieła w wersji drukowanej
3. Dokumentacja dorobku mgr Aleksandry Kuls-Koziak w wersji elektronicznej

Podstawowe dane o kandydacie

Studia

- Akademia Muzyczna w Krakowie, studia na kierunku instrumentalistyka, specjalność skrzypce w klasie prof. Kai Danczowskiej ukończone z wyróżnieniem w 2015 roku,

Nagrody

- XIV Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. H. Wieniawskiego w Poznaniu (2011) - dwie nagrody specjalne
- Międzynarodowy Konkurs na Skrzypce i Altówkę im. J. Szigetiego w Budapeszcie (2012), I nagroda .
- Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Grażyny Bacewicz w Łodzi (2019) – II miejsce

- Międzynarodowy Konkurs na Skrzypce Solo im. Tadeusza Wrońskiego w Warszawie (2020) – II miejsce i srebrny medal, nagroda dla największej indywidualności konkursu
- Międzynarodowy Konkurs Muzyki Polskiej w Rzeszowie (2021) – III nagroda w kategorii zespołów kameralnych; w duecie z Marcinem Koziakiem.

Mgr Aleksandra Kuls-Koziak jest skrzypaczką, która doskonale rozwija swoją karierę zarówno na polu solistycznym jak i kameralnym. Jest laureatką wielu konkursów muzycznych w obu dyscyplinach artystycznych. Jako kameralistka została nagrodzona na II Międzynarodowym Festiwalu Muzyki Kameralnej (III miejsce, Oleśnica 2006), na V Sochaczewskich Spotkaniach Kameralnych (I miejsce, Sochaczew 2007), na VII Międzynarodowym Konkursie Muzycznym im. J. Zarębskiego (I miejsce, Warszawa 2007). Podczas studiów pod kierunkiem prof. Kai Danczowskiej kandydatka odniosła sukcesy na dwóch wielkich konkursach skrzypcowych : XIV Międzynarodowym Konkursie Skrzypcowym im. H. Wieniawskiego w Poznaniu (2011) - dwie nagrody specjalne; a także na Międzynarodowym Konkursie na Skrzypce i Altówkę im. J. Szigetiego w Budapeszcie (2012), gdzie została laureatką pierwszej nagrody. Do znaczących wyróżnień Aleksandry Kuls – Koziak zaliczyć należy Paszport Polityki 2011 i Nagrodę Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego 2012.

Kandydatka koncertowała w Polsce i za granicą (w Brazylii, w Chinach, w Hiszpanii, na Węgrzech), współpracując ze znakomitymi dyrygentami takimi jak m.in.: Tadeusz Strugała, Antoni Wit, Krzysztof Penderecki, Marek Pijarowski, Michał Dworzyński, Andres Mustonen, Ian Pascal Tortelier.

Współpracowała ze znakomitymi kameralistami - z Justyną Danczowską, Marcinem Koziakiem, a także m.in.: z Ryszardem Groblewskim, Bartoszem Koziakiem i Hwayoon Lee.

W roku 2014 dokonała nagrania Koncertu skrzypcowego A-dur Ignacego Waghaltera wraz z orkiestrą Sinfonia Varsovia pod dyрекcją Andresa Mustonena dla wydawnictwa Teatru Wielkiego – Opery Narodowej w Warszawie, a także 2 płyt dla firmy DUX: w duecie z Justyną Danczowską (2015) oraz z utworami na skrzypce solo (2016).

W roku 2016 Aleksandra Kuls – Koziak rozpoczęła działalność pedagogiczną, początkowo jako asystentka w klasie skrzypiec profesor Kai Danczowskiej na Akademii Muzycznej w Krakowie. W latach 2017-2019 pracowała jako nauczyciel gry na skrzypcach w Państwowej Szkole Muzycznej II st. im. Władysława Żeleńskiego, osiągając sukcesy pedagogiczne.

Jako największe sukcesy artystyczne Kandydatka podaje następujące przedsięwzięcia:

- Inauguracja jubileuszowego 75. Sezonu Filharmonii Krakowskiej / udział w charakterze solistki 4/5.10.2019 Nowohuckie Centrum Kultury / Koncert symfoniczny
- Serata Polacca – Wieczór muzyki polskiej w Mediolanie, duet z Marcinem Koziakiem 11.11.2019 Audytoryum „La Verdi”
- Koncert symfoniczny z NOSPR / udział w charakterze solistki

20.04.2018 Sala koncertowa NOSPR

- Realizacja nagrania CD dla firmy DUX 1146 – Beethoven, Brahms, Massenet

2015, Nagranie w ECM w Łusławicach / album CD

- Realizacja nagrania CD dla firmy DUX 1145 – Works for Violin Solo

2016, Nagranie w ECM w Łusławicach / album CD

- 2 Koncerty symfoniczne w Pampelunie, w Hiszpanii / udział w charakterze solistki

25/26.02.2016, Auditorio Baluarte / Koncert symfoniczny

- Koncert pod batutą Krzysztofa Pendereckiego / udział w charakterze solistki

16.12.2016 Narodowe Forum Muzyki we Wrocławiu / Koncert symfoniczny

- Koncert symfoniczny w Pekinie / udział w charakterze solistki

14.11.2014, Forbidden City Concert Hall, Pekin/Chiny / Koncert symfoniczny

- Koncert symfoniczny w Stambule pod batutą Tadeusza Strugały / udział w charakterze solistki

24.10.2014, Hagia Eirene Museum, Stambuł/Turcja / Koncert symfoniczny

- 2 Koncerty symfoniczne w Filharmonii Narodowej pod batutą Jacka Kaspszyka / udział w

charakterze solistki, 10/11.01.2014, Warszawa / Koncert symfoniczny

Oprócz działalności artystycznej Kandydatka udziela się czynnie jako pedagog i wykładowca.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska Pani Aleksandry Kuls-Koziak pod tytułem „**Ciaccona na skrzypce solo od XX wieku do współczesności. Inspiracje, aktualność barokowej formy, aspekty wykonawcze**” składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym i opisu dzieła, stanowiących łącznie pracę pod wspomnianym tytułem.

Dzieło artystyczne obejmuje prezentację następujących utworów:

1. Richard Barth – Ciacona op. 21
2. Béla Bartók – Tempo di ciaccona z Sonaty for Violin Solo, Sz117, part 1
3. Witold Szalonek – Chaconne-Fantasie
4. Helena Winkelman – Ciaccona
5. Krzysztof Penderecki – La Follia

Utwory nagrane zostały na skrzypcach Pietro Guarneri (- ok. 1750) z kolekcji ZPAL. Nagrania dokonano w Sali Koncertowej ECM K. Pendereckiego w Łusławicach 6.01.2022 roku (1, 4) – reżyser nagrania Bartek Staniak i w Sali Kameralnej ZPSM im. M. Karłowicza w Nowej Hucie 27.01.2022 roku (2, 3, i 5) , gdzie reżyserem nagrania był Jacek Kołtoniak.

Montaż i mastering nagrania – Jacek Kołtoniak.

Wybór repertuaru zaprezentowanego w ramach dzieła artystycznego to bardzo oryginalne zestawienie utworów na skrzypce solo, oscylujących w swej strukturze wokół jednej formy – *ciaccony*. Kandydatka dokonała selekcji utworów kierując się rozwojem tego gatunku w XX i XXI wieku, do nagrania wybierając kompozycje pielęgnujące barokowy archetyp *ciaccony*, a jednocześnie umieszczając go w zupełnie nowej rzeczywistości dźwiękowo-stylistycznej. To ciekawy, lecz bardzo wymagający instrumentalnie eksperyment. Zmierzenie się z repertuarem solowym, bardzo trudnym technicznie i wyrazowo, stawia przed wykonawcą niebagatelne wyzwania. W tej materii Aleksandra Kuls – Koziak potwierdziła swoje wysokie kompetencje, niebagatelne umiejętności wiolinistyczne, ale też dojrzałą artystycznie osobowość o wyraziście zarysowanych indywidualnych cechach wykonawczych.

Doktorantka znakomicie odnajduje się w tych arcytrudnych, wymagających wielkich umiejętności dziełach.

Niewątpliwymi walorami warsztatu wiolinistycznego mgr Aleksandry Kuls-Koziak jest nieskazitelna intonacja, znakomita technika, wielka ekspresja i kreatywność gry. Wszystkie te cechy odnajdujemy w znakomitych interpretacjach przedstawionych w ramach dzieła artystycznego pracy doktorskiej. Kandydatka doskonale pokonuje trudności grania solowego prezentując potencjał wyobraźni dźwiękowej i wycucie formy, co jest bardzo istotne przy interpretacji formy wariacyjnej, tak charakterystycznej jak *ciaccona*. Doskonale buduje dramaturgię poszczególnych utworów, wykazując się doskonałym wyczuciem indywidualnego języka kompozytorskiego, co wydaje się być niezbędne przy pracy nad utworami jednocześnie spójnymi stylistycznie, lecz różniącymi się właśnie indywidualnym podejściem twórcy do wielu elementów muzycznych. Pośród tych świetnych interpretacji niewątpliwie prym przyznaję znakomicie wykonanej *Follii* Krzysztofa Pendereckiego, która zachwyciła mnie nad wyraz. Wyczuwalna jest tu fascynacja twórczością tego kompozytora, a także podkreślana w dysertacji praca z kompozytorem nad detalami wykonawczymi.

Opis dzieła w swojej konstrukcji opiera się na trzech rozdziałach głównych, poprzedzonych wstępem, w którym Kandydatka uzasadnia wybór repertuaru, a także wprowadza w problematykę ujęcia tematu badawczego. Poszczególne rozdziały ukazują formę *ciaccony* w jej historycznym rozwoju. Autorka szczegółowo opisuje proveniencje gatunku, odnosząc się do historii formy w wiodących ośrodkach muzycznych epoki baroku (Włochy, Francja, Niemcy), analizuje rozwój, a także skupia się na historii *ciaccony* od czasów J.S.Bacha.

Rozdział III, opisujący pozycje prezentowane w ramach dzieła artystycznego, a więc stanowiący trzon dysertacji, to bardzo logiczna i świetnie przeprowadzona analiza formalno – wykonawcza. Każdy utwór jest opisany według takiego samego klucza – tytuł utworu, dedykacja, obsada, czas trwania, nagranie, wydanie i obok krótkiej notki biograficznej

kompozytora, analiza utworu i opis zagadnień wykonawczych. Taka konstrukcja rozdziału pozwala na bardzo klarowne i jasne przedstawienie kompozycji niekiedy niezwykle skomplikowanych formalnie. Znakomitym dopełnieniem opisu są umieszczone w pracy tabele, analizujące poszczególne elementy dzieła: formę w aspekcie mikro- i makrostruktury, metrum, agogikę, ilość taktów, charakter, motywikę o materiał dźwiękowo- tonalny. Daje to wielką przejrzystość i jest niewątpliwie niezbywalnym atutem powyższej dysertacji, dodając jej cech naukowego materiału źródłowego. Omawiając różnorodne aspekty warstwy muzyczno-formalnej i wykonawczej wybranych dzieł, Kandydatka w sposób satysfakcjonujący wyczerpuje zakres poruszanych problemów.

Praca jest wzbogacona o wykaz wszystkich utworów solowych opartych na strukturze *ciaccony*, powstałych po roku 1900.

Dysertację kończy „krótkie podsumowanie” (wydaje mi się, że wystarczyłoby słowo „podsumowanie” nawet jeżeli jest w rzeczywistości krótkie), bibliografia i dyskografia.

Analizując podaną bibliografię dziwi fakt słabego wykorzystania źródeł najnowszych.

Kandydatka odnosząc się np. do informacji o Janie Sebastianie Bachu nie korzysta z stosunkowo najbardziej aktualnej i wyczerpującej biografii Jana Sebastiana Bacha napisanej przez Christopha Wolffa (wydanej w Polsce w 2011 roku), a wykorzystuje jedynie publikację Alberta Schweitzera z 1908 roku.

Konkludując -jakkolwiek całość dysertacji oceniam pozytywnie, kilka poruszanych w niej zagadnień budzi moje zastrzeżenia. W przypisie nr. 2 na stronie 9 Autorka nie podaje źródła informacji, a ryzykownym wydaje się nazwanie angielskiej formy *ground* w twórczości Purcella *ciacconą*, jakkolwiek formy te wykazują duże podobieństwo. W twórczości tego kompozytora występują zarówno formy *ground* (np. *Ground in C minor* ZD 221) jak i *chacony* (np. *Chacony in G minor* Z.730). Odnosząc się w dalszym ciągu do powyższego przypisu - data powstania *Chacony G minor* Purcella - 1680 rok, wyklucza hipotezę przeniesienia tej formy na grunt angielski (tym samym do twórczości Purcella) przez Haendla, który urodził się w roku 1685. Jeżeli zaś chodzi o samą formę *ground*, znana była już w twórczości XVI-wiecznych wirginalistów angielskich - używali oni stereotypowych figur rytmiczno-melodycznych, tworząc figuracyjne wariacje właśnie na basie typu *ground*. Moje wątpliwości mogłoby rozwiązać podanie w przypisie konkretnego źródła tych informacji.

Wiele do życzenia pozostawia też kwestia odmiany imion i nazwisk kompozytorów, szczególnie francuskich. Jakkolwiek jest to temat szeroko dyskutowany i kontrowersyjny, zwyczajowo, z nielicznymi wyjątkami, w języku polskim odmienia się zarówno nazwiska jak i imiona . Opisując skalę błędów w odmianie posłużę się tylko cytataми z jednej strony - 9 :

„...zajmowała ważne miejsce w przedstawieniach J.-B. Lully” – powinno być

„ w przedstawieniach J.-B. Lully’ego”,

„.... pochodzący z *Compendium* Alessandro Poglietti” – powinno być

„....pochodzący z *Compendium Alessandra Pogliettiego*”,
„ ....dokładnie jak w utworze Domenico Visconti” – powinno być
„....dokładnie jak w utworze Domenica Viscontiego” itd.

Oczywiście powyższe błędy (znajdujące się w większości w rozdziale I i II) nie mają decydującego wpływu na moją ocenę merytoryczną dysertacji, chociaż są dość rażące w tekście pracy na poziomie doktorskim.

Konkluzja

Praca doktorska mgr Aleksandry Kuls – Koziak prezentuje szeroką wiedzę Doktorantki z zakresu opisywanych zagadnień. Znakomita część artystyczna wskazuje na dojrzałość Kandydatki i wysokiej próby kompetencje wiolinistyczne w zakresie zarówno samego wykonawstwa jak i kreacji dzieła. Indywidualne, bardzo interesujące spojrzenie na przedstawione w dziele artystycznym kompozycje pozwala widzieć Kandydatkę jako instrumentalistkę w pełni świadomą swych wyborów artystycznych, gotową do niezwykle wymagającej, samodzielnej pracy naukowej i artystycznej W związku z powyższym stwierdzam, że praca doktorska spełnia wymagania art. 187 Ustawy z dnia 20.07.2018 roku – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2022 r. poz.574, z późn. zm.) o stopniach naukowych i tytule oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki, stawiane kandydatom do stopnia doktora sztuki.

Wnoszę zatem o jej przyjęcie.

prof. dr hab. Bartosz Bryła